

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 11ης Ιουνίου 2013

σχετικά με κοινές αρχές εφαρμοστέες στους μηχανισμούς συλλογικών αγωγών παράλειψης και αποζημίωσης στα κράτη μέλη όσον αφορά παραβιάσεις αναγνωριζόμενων από το ενωσιακό δίκαιο δικαιωμάτων

(2013/396/ΕΕ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 292,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η Ένωση έχει θέσει ως στόχο τη διατήρηση και την ανάπτυξη ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, μεταξύ άλλων διευκολύνοντας την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, καθώς και την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας του καταναλωτή.
- (2) Η σύγχρονη οικονομία δημιουργεί ενίοτε καταστάσεις στις οποίες μεγάλος αριθμός προσώπων μπορεί να ζημιωθεί από ταυτόσημες ή παρόμοιες παράνομες πρακτικές ενός ή περισσοτέρων οικονομικών φορέων ή άλλων προσώπων, οι οποίες αποτελούν παραβίαση των αναγνωριζόμενων από το ενωσιακό δίκαιο δικαιωμάτων («ομαδική ζημία»). Αυτά τα πρόσωπα νομιμοποιούνται τοιούτοτρόπως να ζητήσουν την παράλειψη αυτών των πρακτικών ή αποζημίωση.
- (3) Η Επιτροπή εξέδωσε, το 2005⁽¹⁾, Πράσινο Βιβλίο για τις αγωγές αποζημίωσης για παράβαση των αντιμονοπωλιακών κανόνων της ΕΚ και Λευκή Βίβλο για το ίδιο θέμα το 2008, η οποία πρότεινε μέτρα σχετικά με τις αγωγές αποζημίωσης για παραβίαση της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας⁽²⁾. Το 2008 η Επιτροπή δημοσίευσε Πράσινη Βίβλο σχετικά με τα μέσα συλλογικής έννομης προστασίας των καταναλωτών⁽³⁾. Το 2011 η Επιτροπή πραγματοποίησε δημόσια διαβούλευση με τον τίτλο «Προς μια συνεκτική ευρωπαϊκή προσέγγιση των μέσων συλλογικής έννομης προστασίας»⁽⁴⁾.
- (4) Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέδωσε, στις 2 Φεβρουαρίου 2012, το ψήφισμα με τον τίτλο «Πορεία προς μια συνεκτική ευρωπαϊκή προσέγγιση της συλλογικής προσφυγής» στο οποίο ζητούσε για κάθε πρόταση στο πεδίο των συλλογικών προσφυγών να έχει τη μορφή οριζοντίου πλαισίου που θα περιλαμβάνει μια κοινή δέσμη βασικών αρχών και θα προσφέρει ομοιόμορφη πρόσβαση στη δικαιοσύνη μέσω συλλογικών προσφυγών εντός της Ένωσης και θα καλύπτει ειδικότερα αλλά όχι αποκλειστικά τις παραβιάσεις των δικαιωμά-

των των καταναλωτών. Το Κοινοβούλιο τόνισε επίσης την ανάγκη να συνεκτιμηθεί δεόντως η νομική παράδοση και η έννομη τάξη του κάθε κράτους μέλους και να ενισχυθεί ο συντονισμός των βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών⁽⁵⁾.

- (5) Η Επιτροπή εξέδωσε στις 11 Ιουνίου 2013 ανακοίνωση με τον τίτλο «Προς ένα Ευρωπαϊκό Οριζόντιο Πλαίσιο για τα μέσα συλλογικής έννομης προστασίας»⁽⁶⁾, η οποία έκανε τον απολογισμό των μέχρι σήμερα ενεργειών, εκθέτοντας τις απόψεις που εκφράστηκαν από τους συμμετέχοντες στη διαβούλευση και από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και παρουσιάζοντας τη θέση της Επιτροπής για ορισμένα καθοριστικής σημασίας ζητήματα σχετικά με τα μέσα συλλογικής έννομης προστασίας.
- (6) Αποτελεί ουσιαστικό καθήκον των δημοσίων αρχών να αποτρέπουν και να τιμωρούν τις παραβιάσεις των αναγνωριζόμενων από το ενωσιακό δίκαιο δικαιωμάτων. Η δυνατότητα των ιδιωτών να ασκούν αγωγές που έχουν ως βάση παραβιάσεις των εν λόγω δικαιωμάτων συμπληρώνει την επιβολή του δικαίου από τις αρχές. Όταν η παρούσα σύσταση αναφέρεται σε παραβιάσεις των αναγνωριζόμενων από το ενωσιακό δίκαιο δικαιωμάτων, καλύπτει όλες τις περιπτώσεις στις οποίες η παραβίαση των κανόνων που έχουν θεσπιστεί σε ενωσιακό επίπεδο έχει προκαλέσει ή είναι πιθανό να προκαλέσει ζημία σε φυσικά και νομικά πρόσωπα.
- (7) Οι τομείς στους οποίους η παρέμβαση των ιδιωτών υπό τη μορφή συλλογικής αγωγής συμπληρώνει επωφελώς τον δημόσιο έλεγχο της τήρησης των αναγνωριζόμενων από το ενωσιακό δίκαιο δικαιωμάτων είναι μεταξύ άλλων η προστασία του καταναλωτή, το δίκαιο του ανταγωνισμού, η προστασία του περιβάλλοντος, η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η νομοθεσία για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και η προστασία των επενδυτών. Οι αρχές που προβλέπονται στην παρούσα σύσταση θα πρέπει να εφαρμόζονται με οριζόντιο και ισοδύναμο τρόπο σε αυτούς τους τομείς, αλλά και σε κάθε άλλο τομέα στον οποίο θα ήταν ενδεδειγμένες συλλογικές αγωγές παράλειψης ή αποζημίωσης όσον αφορά παραβιάσεις των αναγνωριζόμενων από το ενωσιακό δίκαιο δικαιωμάτων.
- (8) Οι ατομικές αγωγές, όπως οι διαδικασίες μικροδιαφορών στον τομέα των καταναλωτικών υποθέσεων, είναι τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται συνήθως για την επίλυση των διαφορών, την αποτροπή της ζημίας και την αξίωση αποζημίωσης.

⁽¹⁾ COM(2005) 672 της 19.12.2005.⁽²⁾ COM(2008) 165 της 2.4.2008.⁽³⁾ COM(2008) 794 της 27.11.2008.⁽⁴⁾ COM(2010) 135 τελικό της 31.3.2010.⁽⁵⁾ 2011/2089(INI).⁽⁶⁾ COM(2013) 401 final.

- (9) Πέραν της ατομικής ένδικης προστασίας, διάφορα είδη μηχανισμών συλλογικής ένδικης προστασίας έχουν θεοπιστεί από όλα τα κράτη μέλη. Τα μέτρα αυτά έχουν ως στόχο την προληπτική αντιμετώπιση και την εξάλειψη παράνομων πρακτικών, καθώς και την εξασφάλιση αποζημίωσης για τις ζημιές που προκαλούνται σε περίπτωση ομαδικής ζημίας. Η δυνατότητα σύνδεσης των ατομικών αγωγών και άσκησης μιας συλλογικής αγωγής μπορεί να συνιστά βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, ιδιαίτερα όταν το κόστος της ατομικής αγωγής ενδέχεται να αποτρέψει τους ζημιωθέντες από την προσφυγή στη δικαιοσύνη.
- (10) Ο στόχος της παρούσας σύστασης είναι να διευκολύνει την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε περίπτωση παραβίασης αναγνωριζόμενων από το ενωσιακό δίκαιο δικαιωμάτων και προς τον σκοπό αυτό να συστήσει όλα τα κράτη μέλη να έχουν εθνικά συστήματα συλλογικής ένδικης προστασίας που να τηρούν τις ίδιες βασικές αρχές σε όλη την Ένωση, λαμβάνοντας υπόψη τις νομικές παραδόσεις των κρατών μελών και παρέχοντας διασφαλίσεις έναντι των καταχρήσεων.
- (11) Στον τομέα των αγωγών παράλειψης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο έχουν ήδη εγκρίνει την οδηγία 2009/22/ΕΚ περί των αγωγών παράλειψης στον τομέα της προστασίας των συμφερόντων των καταναλωτών⁽¹⁾. Εντούτοις, η αγωγή παράλειψης που προβλέπεται από την οδηγία δεν επιτρέπει σε εκείνους που ισχυρίζονται ότι έχουν υποστεί ζημία ως αποτέλεσμα παράνομης πρακτικής να αξιώσουν αποζημίωση.
- (12) Διαδικασίες που επιτρέπουν την υποβολή συλλογικών αγωγών αποζημίωσης έχουν θεοπιστεί σε ορισμένα κράτη μέλη και σε διαφορετική έκταση. Εντούτοις, οι υφιστάμενες διαδικασίες συλλογικής προσφυγής διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό από το ένα κράτος μέλος στο άλλο.
- (13) Η παρούσα σύσταση προτείνει ένα σύνολο αρχών σχετικά με τη δικαστική και την εξώδικη συλλογική προστασία που θα πρέπει να είναι κοινές για όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης, με παράλληλο σεβασμό των διαφόρων νομικών παραδόσεων των κρατών μελών. Αυτές οι βασικές αρχές θα πρέπει να εξασφαλίζουν την τήρηση των θεμελιωδών δικονομικών δικαιωμάτων των μερών και να αποτρέπουν τυχόν καταχρήσεις με την παροχή κατάλληλων εγγυήσεων.
- (14) Η παρούσα σύσταση αφορά ταυτόχρονα τις συλλογικές αγωγές αποζημίωσης και —στο μέτρο που αυτό κρίνεται κατάλληλο και ενδεδειγμένο για κάθε συγκεκριμένη αρχή— τις συλλογικές αγωγές παράλειψης. Ισχύει υπό την επιφύλαξη των υφιστάμενων τομεακών μηχανισμών αγωγών παράλειψης που προβλέπονται από το δίκαιο της Ένωσης.
- (15) Οι μηχανισμοί συλλογικής ένδικης προστασίας θα πρέπει να τηρούν τις συνήθεις δικονομικές εγγυήσεις και ειδικότερα τις εγγυήσεις που παρέχονται στους διαδίκους κατά τις πολιτικές αγωγές. Για να αποφευχθεί η ανάπτυξη νοοτροπίας καταχρηστικής προσφυγής στη δικαιοσύνη σε περιπτώσεις ομαδικής ζημίας, οι εθνικοί μηχανισμοί συλλογικής ένδικης προστασίας θα πρέπει να περιλαμβάνουν τις βασικές διασφαλίσεις που ορίζονται στην παρούσα σύσταση. Θα πρέπει, κατά γενικό κανόνα, να αποφεύγονται στοιχεία όπως η κυρωτική αποζημίωση, οι παρεμβατικές προδικαστικές αποδεικτικές διαδικασίες («pre-trial discovery») και αποφάσεις ενόρκων περί αποζημίωσης («jury awards»), οι οποίες είναι, στην πλειοψηφία τους, ξένες προς τις νομικές παραδόσεις των περισσότερων κρατών μελών.
- (16) Οι διαδικασίες εναλλακτικής επίλυσης διαφορών μπορούν να αποτελούν αποτελεσματικό τρόπο διεκδίκησης αποζημίωσης σε περιπτώσεις ομαδικής ζημίας. Θα πρέπει να διατίθενται πάντα παράλληλα ή ως προαιρετικό συμπλήρωμα της συλλογικής ένδικης προστασίας.
- (17) Η νομιμοποίηση για την υποβολή συλλογικών αγωγών στα κράτη μέλη εξαρτάται από το είδος του μηχανισμού συλλογικής ένδικης προστασίας. Σε ορισμένα είδη συλλογικών αγωγών, όπως οι ομαδικές αγωγές στις οποίες η αγωγή μπορεί να ασκηθεί από κοινού από τα πρόσωπα που ισχυρίζονται ότι έχουν υποστεί ζημία, το ζήτημα της νομιμοποίησης είναι απλούστερο απ' ό,τι στο πλαίσιο των αντιπροσωπευτικών αγωγών στις οποίες το ζήτημα αυτό θα πρέπει να αποσαφηνιστεί.
- (18) Στην περίπτωση αντιπροσωπευτικής αγωγής, η νομιμοποίηση για την υποβολή της αντιπροσωπευτικής αγωγής θα πρέπει να περιορίζεται σε ad hoc εγκεκριμένες οντότητες, σε ορισμένες αντιπροσωπευτικές οντότητες που πληρούν ορισμένα κριτήρια που ορίζονται από το νόμο ή από τις δημόσιες αρχές. Η αντιπροσωπευτική οντότητα θα πρέπει να αποδεικνύει ότι έχει την απαραίτητη διοικητική και οικονομική ικανότητα για να εκπροσωπεί με τον δέοντα τρόπο το συμφέρον των εναγόντων.
- (19) Η ύπαρξη χρηματοδότησης για την υποβολή συλλογικής αγωγής θα πρέπει να ρυθμιστεί κατά τρόπον ώστε να μην μπορεί να οδηγήσει σε κατάχρηση του συστήματος ή σε σύγκρουση συμφερόντων.
- (20) Για να αποφευχθεί κατάχρηση του συστήματος και προς το συμφέρον της ορθής απονομής δικαιοσύνης, καμιά συλλογική αγωγή δεν θα πρέπει να μπορεί να έχει συνέχεια αν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις παραδεκτού που ορίζονται από το νόμο.
- (21) Ρόλος κλειδί θα πρέπει να ανατεθεί στα δικαστήρια για την προστασία των δικαιωμάτων και συμφερόντων όλων των συμμετεχόντων στις συλλογικές αγωγές, καθώς και για την αποτελεσματική διαχείριση των αγωγών αυτού του είδους.
- (22) Στους τομείς δικαίου στους οποίους μια δημόσια αρχή εξουσιοδοτείται να εκδώσει απόφαση για τη διαπίστωση παράβασης του ενωσιακού δικαίου, είναι σημαντικό να εξασφαλίζεται η συνέπεια μεταξύ της τελικής απόφασης που αφορά την εν λόγω παράβαση και του αποτελέσματος της συλλογικής αγωγής. Επιπλέον, στην περίπτωση συλλογικών αγωγών που αποτελούν συνέχεια απόφασης την οποία εξέδωσε δημόσια

(¹) EE L 110 της 1.5.2009, σ. 30.

αρχή (παρεπόμενες αγωγές), μπορεί να υποτεθεί ότι το δημόσιο συμφέρον και η ανάγκη αποφυγής της κατάχρησης έχουν ληφθεί υπόψη ήδη από τη δημόσια αρχή στο πλαίσιο της διαπίστωσης παράβασης του ενωσιακού δικαίου.

- (23) Όσον αφορά το περιβαλλοντικό δίκαιο, η παρούσα σύσταση λαμβάνει υπόψη τις διατάξεις του άρθρου 9 παράγραφοι 3, 4 και 5 της σύμβασης της ΟΕΕ/ΗΕ σχετικά με την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα («Σύμβαση του Århus»), οι οποίες, αντιστοίχως, ενθαρρύνουν την ευρεία πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, ορίζουν τα κριτήρια τα οποία θα πρέπει να τηρούν οι διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων σύμφωνα με τα οποία αυτές πρέπει να είναι εμπρόθεσμες και να μην έχουν απαγορευτικό κόστος, και αντιμετωπίζουν το θέμα των μηχανισμών για την πληροφόρηση του κοινού και την εξέταση των αναγκών παροχής συνδρομής.
- (24) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για να εφαρμόσουν τις αρχές που ορίζονται στην παρούσα σύσταση το αργότερο δύο έτη μετά τη δημοσίευσή της.
- (25) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποβάλουν έκθεση στην Επιτροπή για την εφαρμογή της παρούσας σύστασης. Στη βάση των χορηγηθεισών πληροφοριών από τα κράτη μέλη, η Επιτροπή θα πρέπει να παρακολουθεί και να αξιολογεί τα μέτρα που θεσπίζονται από τα κράτη μέλη.
- (26) Εντός προθεσμίας τεσσάρων ετών μετά τη δημοσίευση της παρούσας σύστασης, η Επιτροπή θα πρέπει να αξιολογήσει την ανάγκη λήψης άλλων μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των νομοθετικών, προκειμένου να εξασφαλίσει την πλήρη επίτευξη των στόχων της παρούσας σύστασης. Η Επιτροπή θα πρέπει, ιδιαίτερα, να αξιολογήσει την εφαρμογή της παρούσας σύστασης και την επίπτωσή της όσον αφορά την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, το δικαίωμα αποζημίωσης, την ανάγκη αποτροπής της καταχρηστικής προσφυγής στη δικαιοσύνη, καθώς και τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς, την οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την εμπιστοσύνη των καταναλωτών,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΣΥΣΤΑΣΗ:

I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

1. Σκοπός της παρούσας σύστασης είναι να διευκολύνει την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, να θέσει τέλος στις παράνομες πρακτικές και να δώσει τη δυνατότητα στους ζημιωθέντες να αξιώσουν αποζημίωση σε περιπτώσεις ομαδικής ζημίας που οφείλεται σε παραβίαση αναγνωριζόμενων από το ενωσιακό δίκαιο δικαιωμάτων, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα τις κατάλληλες διαδικαστικές εγγυήσεις για την αποτροπή της καταχρηστικής προσφυγής στη δικαιοσύνη.
2. Όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέτουν, τόσο για τις αγωγές παράλειψης όσο και για τις αγωγές αποζημίωσης, μηχανισμούς συλλογικής ένδικης προστασίας σε εθνικό επίπεδο που να τηρούν τις θεμελιώδεις αρχές που ορίζονται στην παρούσα σύμβαση. Αυτές οι αρχές θα πρέπει να είναι κοινές σε όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης, τηρώντας ταυτόχρονα τις

εθνικές νομικές παραδόσεις. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι οι διαδικασίες συλλογικών αγωγών είναι ορθές, δίκαιες, εμπρόθεσμες και δίχως απαγορευτικό κόστος.

II. ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

3. Για τους σκοπούς της παρούσας σύστασης, νοείται ως:
 - α) «συλλογική ένδικη προστασία», i) ο νομικός μηχανισμός που κατοχυρώνει τη δυνατότητα δύο ή περισσότερων φυσικών ή νομικών προσώπων ή οντότητας εξουσιοδοτημένης να ασκήσει αντιπροσωπευτική αγωγή να ζητούν συλλογικά την παύση παράνομης συμπεριφοράς (συλλογική αγωγή παράλειψης)· ii) ο νομικός μηχανισμός που κατοχυρώνει τη δυνατότητα δύο ή περισσότερων φυσικών ή νομικών προσώπων τα οποία ισχυρίζονται ότι έχουν ζημιωθεί λόγω ομαδικής ζημίας ή οντότητας εξουσιοδοτημένης να ασκήσει αντιπροσωπευτική αγωγή να διεκδικούν συλλογικά αποζημίωση (συλλογική αγωγή αποζημίωσης)·
 - β) «κατάσταση ομαδικής ζημίας», η κατάσταση στην οποία δύο ή περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ισχυρίζονται ότι έχουν υποστεί ζημία λόγω της ίδιας ή παρόμοιας παράνομης δραστηριότητας ενός ή περισσότερων φυσικών ή νομικών προσώπων·
 - γ) «αγωγή αποζημίωσης», η αγωγή με την οποία εγείρεται αξίωση αποζημίωσης ενώπιον εθνικού δικαστηρίου·
 - δ) «αντιπροσωπευτική αγωγή», η αγωγή η οποία ασκείται από αντιπροσωπευτική οντότητα, από ad hoc εγκεκριμένη οντότητα ή από δημόσια αρχή για λογαριασμό και εξ ονόματος δύο ή περισσότερων φυσικών ή νομικών προσώπων που ισχυρίζονται ότι εκτίθενται στον κίνδυνο να υποστούν ζημία ή ότι έχουν υποστεί ζημία στο πλαίσιο ομαδικής ζημίας, ενώ τα εν λόγω πρόσωπα δεν είναι διάδικοι·
 - ε) «συλλογική παρεπόμενη αγωγή», η συλλογική αγωγή που ασκείται αφού μια δημόσια αρχή έχει εκδώσει τελική απόφαση με την οποία διαπιστώνεται ότι υπάρχει παράβαση του ενωσιακού δικαίου.

Η παρούσα σύσταση ορίζει τις κοινές αρχές που θα πρέπει να εφαρμόζονται σε όλες τις διαδικασίες συλλογικής ένδικης προστασίας, καθώς και τις αρχές που ισχύουν είτε για τις συλλογικές αγωγές παράλειψης είτε για τις συλλογικές αγωγές αποζημίωσης.

III. ΚΟΙΝΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΑΓΩΓΩΝ ΠΑΡΑΛΕΙΨΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ

Νομιμοποίηση για την υποβολή αντιπροσωπευτικής αγωγής

4. Τα κράτη μέλη οφείλουν να διορίσουν αντιπροσωπευτικές οντότητες ικανές να υποβάλλουν αντιπροσωπευτικές αγωγές βάσει σαφώς καθορισμένων κριτηρίων επιλεξιμότητας. Αυτές οι προϋποθέσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν τουλάχιστον τις ακόλουθες απαιτήσεις:
 - α) η οντότητα θα πρέπει να έχει μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα·

- β) θα πρέπει να υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ των κύριων στόχων της οντότητας και των αναγνωριζόμενων από το ενωσιακό δίκαιο δικαιωμάτων, των οποίων η παραβίαση προβάλλεται στο πλαίσιο της αγωγής που ασκείται· και
- γ) η οντότητα θα πρέπει να έχει επαρκή ικανότητα από την άποψη οικονομικών πόρων, ανθρωπίνων πόρων και νομικής εμπειρογνωμοσύνης για την εκπροσώπηση περισσότερων εναγόντων κατά τον πλέον ενδεδειγμένο για τα συμφέροντά τους τρόπο.
5. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να φροντίζουν ώστε η διορισμένη οντότητα να απολαίνει το δικαίωμά της σε περίπτωση που δεν πληροί πλέον μία ή περισσότερες από τις προϋποθέσεις.
6. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να φροντίζουν ώστε οι αντιπροσωπευτικές αγωγές να μπορούν να ασκούνται μόνο από οντότητες που έχουν επίσημα διοριστεί εκ των προτέρων ως αντιπροσωπευτικές οντότητες όπως συνιστάται στο σημείο 4 ή από εγκεκριμένες οντότητες σε *ad hoc* βάση από τις εθνικές αρχές ή τα εθνικά δικαστήρια ενός κράτους μέλους για συγκεκριμένη αντιπροσωπευτική αγωγή.
7. Επιπλέον ή εναλλακτικά, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξουσιοδοτήσουν δημόσιες αρχές να υποβάλουν αντιπροσωπευτικές αγωγές.

Παραδεκτό

8. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προβλέπουν ότι επαληθεύεται, σε ένα κατά το δυνατόν πιο πρώιμο στάδιο της δικαστικής διαδικασίας, ότι έκδηλα αβάσιμες υποθέσεις ή υποθέσεις στις οποίες δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις συλλογικής αγωγής απορρίπτονται.
9. Προς τον σκοπό αυτό, τα δικαστήρια θα πρέπει να προβαίνουν στους απαραίτητους ελέγχους αυτεπαγγέλτως.

Πληροφόρηση όσον αφορά τις συλλογικές αγωγές

10. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να φροντίζουν ώστε να παρέχεται η δυνατότητα, στην αντιπροσωπευτική οντότητα ή στην ομάδα εναγόντων, να διαδίδουν πληροφορίες για προβαλλόμενη παραβίαση των αναγνωριζόμενων από το ενωσιακό δίκαιο δικαιωμάτων και για την πρόθεσή τους να ασκήσουν αγωγή παράλειψης, καθώς και για κατάσταση ομαδικής ζημίας και για την πρόθεσή τους να ασκήσουν αγωγή αποζημίωσης υπό τη μορφή συλλογικής ένδικης προστασίας. Οι ίδιες δυνατότητες για την αντιπροσωπευτική οντότητα, την *ad hoc* εγκεκριμένη οντότητα, τη δημόσια αρχή ή την ομάδα εναγόντων θα πρέπει να εξασφαλίζονται όσον αφορά τις πληροφορίες σχετικά με τρέχουσες αγωγές αποζημίωσης.
11. Οι μέθοδοι διάδοσης των πληροφοριών θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες της συγκεκριμένης κατάστασης ομαδικής ζημίας, την ελευθερία έκφρασης, το δικαίωμα πρόσβασης στην πληροφόρηση, το δικαίωμα προστασίας της φήμης ή της επιχειρηματικής αξίας του εναγομένου πριν να θεμελιωθεί η ευθύνη του για προβαλλόμενη παραβίαση ή ζημία με οριστική δικαστική απόφαση.

12. Οι μέθοδοι διάδοσης των πληροφοριών εφαρμόζονται υπό την επιφύλαξη των κανόνων της Ένωσης για τις πράξεις προσώπων που κατέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες και τις πράξεις χειραγώγησης της αγοράς.

Απόδοση των δικαστικών εξόδων στον νικήσαντα διάδικο

13. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να φροντίζουν ώστε ο ηττηθείς διάδικος σε συλλογική αγωγή να αποδίδει τα δικαστικά έξοδα που καταβλήθηκαν από τον νικήσαντα διάδικο (αρχή σύμφωνα με την οποία ο ηττηθείς πληρώνει), με την επιφύλαξη των όρων που προβλέπει η σχετική εθνική νομοθεσία.

Χρηματοδότηση

14. Ο ενάγων θα πρέπει να κληθεί να προσδιορίσει στο επιλαμβανόμενο δικαστήριο, από την έναρξη της διαδικασίας, την προέλευση των πόρων που προτίθεται να χρησιμοποιήσει για να χρηματοδοτήσει τη δικαστική αγωγή.
15. Το επιλαμβανόμενο δικαστήριο θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα αναστολής της διαδικασίας αν, σε περίπτωση χρήσης οικονομικών πόρων παρεχόμενων από τρίτο,
- α) υπάρχει σύγκρουση συμφέροντος μεταξύ του τρίτου και της ενάγουσας ομάδας και των μελών της·
- β) ο τρίτος δεν διαθέτει επαρκείς πόρους για να ικανοποιήσει τις οικονομικές δεσμεύσεις του έναντι του ενάγοντος που κινεί τη διαδικασία συλλογικής ένδικης προστασίας·
- γ) ο ενάγων δεν διαθέτει επαρκείς πόρους για να καλύψει τα έξοδα του αντιδίκου σε περίπτωση αποτυχίας της διαδικασίας συλλογικής αγωγής.

16. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να φροντίζουν ώστε, όταν η χρηματοδότηση συλλογικής αγωγής προέρχεται από ιδιώτη τρίτο, να απαγορεύεται στον ιδιώτη τρίτο:

- α) να επιδιώκει να ασκήσει επίδραση στις διαδικαστικές αποφάσεις που λαμβάνονται από τον ενάγοντα, συμπεριλαμβανομένων των διακανονισμών·
- β) να χρηματοδοτεί συλλογική αγωγή κατά εναγομένου ο οποίος είναι ανταγωνιστής του χρηματοδότη ή κατά εναγομένου από τον οποίο εξαρτάται ο χρηματοδότης·
- γ) να επιβάλλει υπερβολικούς τόκους για τους χορηγούμενους πόρους.

Διασυνοριακές διαφορές

17. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι όταν η διαφορά αφορά φυσικά ή νομικά πρόσωπα από διάφορα κράτη μέλη, οι εθνικοί κανόνες που αφορούν το παραδεκτό ή τη νομιμοποίηση των αλλοδαπών ομάδων εναγόντων ή των αντιπροσωπευτικών οντοτήτων που υπάγονται σε άλλα εθνικά νομικά συστήματα να μην εμποδίζουν την άσκηση ενιαίας συλλογικής αγωγής σε ένα και το αυτό δικαστήριο.

18. Κάθε αντιπροσωπευτική οντότητα στην οποία ένα κράτος μέλος έχει, εκ των προτέρων, επίσημα αναγνωρίσει το δικαίωμα άσκησης αντιπροσωπευτικής αγωγής θα πρέπει να μπορεί να προσφύγει στο εθνικό δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία να κρίνει σε κατάσταση ομαδικής ζημίας.

IV. ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΑΓΩΓΕΣ ΠΑΡΑΛΕΙΨΗΣ

Συνοπτικές διαδικασίες για τις αγωγές παράλειψης

19. Τα δικαστήρια και οι αρμόδιες δημόσιες αρχές οφείλουν να εξετάζουν τις αγωγές παράλειψης, στόχος των οποίων είναι η παύση ή η απαγόρευση παραβίασης των αναγνωριζόμενων από το ενωσιακό δίκαιο δικαιωμάτων με τη δέουσα ταχύτητα, ενδεχομένως με συνοπτική διαδικασία, για να αποτρέψουν ζημία ή περαιτέρω ζημία λόγω αυτής της παραβίασης.

Αποτελεσματική εφαρμογή των διαταγών παράλειψης

20. Τα κράτη μέλη οφείλουν να θεσπίζουν κατάλληλες κυρώσεις κατά του ηττηθέντος διαδίκου με σκοπό να εξασφαλίσουν την πραγματική συμμόρφωση με τη διαταγή παράλειψης, συμπεριλαμβανομένης της καταβολής συγκεκριμένου ποσού ανά ημέρα καθυστέρησης ή κάθε άλλου ποσού προβλεπόμενου από την εθνική νομοθεσία.

V. ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΑΓΩΓΕΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ

Καθορισμός του ενάγοντος σύμφωνα με την αρχή της ρητής συναίνεσης («opt-in»)

21. Η ιδιότητα του ενάγοντος θα πρέπει να αποκτάται βάσει ρητής συναίνεσης των φυσικών ή νομικών προσώπων που ισχυρίζονται ότι έχουν υποστεί ζημία [αρχή της ρητής συναίνεσης («opt-in»)]. Οποιαδήποτε εξαίρεση αυτής της αρχής, υπαγορευόμενη από τον νόμο ή από το δικαστήριο θα πρέπει να είναι δεδόντως αιτιολογημένη για λόγους ορθής απονομής της δικαιοσύνης.
22. Ένα μέλος της ενάγουσας ομάδας θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να εγκαταλείπει τη διαδικασία οποτεδήποτε πριν από την έκδοση τελικής απόφασης ή από την επίλυση της διαφοράς με οποιονδήποτε άλλον τρόπο, υπό τις προϋποθέσεις που ισχύουν για την παραίτηση από ατομικές αγωγές, χωρίς να του αφαιρείται η δυνατότητα να διεκδικήσει τα δικαιώματά του υπό κάποια άλλη μορφή, εφόσον αυτό δεν θίγει την ορθή απονομή της δικαιοσύνης.
23. Τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που ισχυρίζονται ότι έχουν υποστεί ζημία στο πλαίσιο της ίδιας κατάστασης ομαδικής ζημίας θα πρέπει να μπορούν να συμμετέχουν ως ενάγοντες οποτεδήποτε πριν από την έκδοση της απόφασης ή από την επίλυση της διαφοράς με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, εφόσον αυτό δεν θίγει την ορθή απονομή της δικαιοσύνης.
24. Ο εναγόμενος θα πρέπει να πληροφορείται τη σύνθεση της ενάγουσας ομάδας και οποιαδήποτε αλλαγή επέρχεται στη σύνθεση αυτή.

Εναλλακτικοί συλλογικοί τρόποι επίλυσης των διαφορών

25. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να φροντίζουν ώστε οι αντιδικοί σε κατάσταση ομαδικής ζημίας να ενθαρρύνονται να ρυθμίσουν το επίμαχο ζήτημα της αποζημίωσης συναινετικά ή εξώδικα, τόσο κατά το προδικαστικό στάδιο όσο και κατά τη διάρκεια της πολιτικής δίκης, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις απαιτήσεις της οδηγίας 2008/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2008, για ορισμένα θέματα διαμεσολάβησης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις ⁽¹⁾.
26. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να φροντίζουν ώστε οι δικαστικοί μηχανισμοί συλλογικής προστασίας να συνοδεύονται από κατάλληλα μέσα εναλλακτικής συλλογικής επίλυσης των διαφορών τα οποία διατίθενται στη διάθεση των διαδίκων πριν και κατά τη διάρκεια της δίκης. Η χρήση αυτών των μέσων θα πρέπει να εξαρτάται από τη συναίνεση των συμμετεχόντων στην υπόθεση.
27. Κάθε προθεσμία παραγραφής των αξιώσεων θα πρέπει να αναστέλλεται κατά το διάστημα που μεσολαβεί από τη στιγμή κατά την οποία οι διάδικοι αποφασίζουν να επιχειρήσουν την επίλυση της διαφοράς με εναλλακτική διαδικασία επίλυσης διαφορών έως τουλάχιστον τη στιγμή κατά την οποία ένας εκ των αντιδίκων ή αμφοτέρωτεροι παραιτούνται ρητώς από την εν λόγω εναλλακτική διαδικασία επίλυσης της διαφοράς.
28. Η νομιμότητα του δεσμευτικού αποτελέσματος μιας συλλογικής εναλλακτικής επίλυσης της διαφοράς θα πρέπει να ελέγχεται από τα δικαστήρια λαμβάνοντας υπόψη τη δέουσα προστασία των συμφερόντων και δικαιωμάτων όλων των συμμετεχόντων.

Νομική εκπροσώπηση και αμοιβές δικηγόρων

29. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να φροντίζουν ώστε οι αμοιβές των δικηγόρων και ο τρόπος υπολογισμού τους να μην δημιουργούν κίνητρα προσφυγής ενώπιον των δικαστηρίων, η οποία, από την άποψη των συμφερόντων των μερών, είναι περιττή.
30. Τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να επιτρέπουν τις αμοιβές ανάλογα με την έκβαση της δίκης (εργολαβία δίκης), οι οποίες ενέχουν τον κίνδυνο να δημιουργήσουν τέτοιου είδους κίνητρα. Τα κράτη μέλη τα οποία, κατ' εξαίρεση, επιτρέπουν τέτοιου είδους αμοιβές θα πρέπει να προβλέψουν την κατάλληλη εθνική ρύθμιση αυτών των αμοιβών στις περιπτώσεις συλλογικής ένδικης προστασίας λαμβάνοντας υπόψη κυρίως το δικαίωμα πλήρους αποζημίωσης των μελών της ενάγουσας ομάδας.

Απαγόρευση της κυρωτικής αποζημίωσης

31. Η αποζημίωση που χορηγείται σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που έχουν ζημιωθεί στο πλαίσιο κατάστασης ομαδικής ζημίας δεν θα πρέπει να υπερβαίνει την αποζημίωση που θα είχε χορηγηθεί αν η αξίωση είχε εγερθεί με ατομικές αγωγές.

⁽¹⁾ EE L 136 της 24.5.2008, σ. 3.

Ιδιαίτερα, θα πρέπει να απαγορεύεται η κυρωτική αποζημίωση, που οδηγεί σε υπέρμετρη αποζημίωση υπέρ του ενάγοντος για τη ζημία την οποία υπέστη.

Χρηματοδότηση της συλλογικής αγωγής αποζημίωσης

32. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι, πέραν της τήρησης των γενικών αρχών χρηματοδότησης, στις περιπτώσεις χρηματοδότησης συλλογικής αγωγής αποζημίωσης από ιδιώτη τρίτο, απαγορεύεται να υπολογίζεται η αμοιβή την οποία εισπράττει ο χρηματοδότης ή οι απαιτούμενοι από αυτόν τόκοι με βάση το ποσό του επιτευχθέντος διακανονισμού ή της χορηγηθείσας αποζημίωσης, εκτός εάν ο χρηματοδοτικός διακανονισμός ελέγχεται από δημόσια αρχή για να κατοχυρωθούν τα συμφέροντα των μερών.

Συλλογικές παρεπόμενες αγωγές

33. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι σε τομείς του δικαίου στους οποίους μια δημόσια αρχή είναι εξουσιοδοτημένη να εκδίδει απόφαση με την οποία διαπιστώνεται η ύπαρξη παράβασης του ενωσιακού δικαίου, οι συλλογικές αγωγές θα πρέπει, κατά γενικό κανόνα, να υποβάλλονται αφού η δημόσια αρχή έχει οριστικά περατώσει τυχόν διαδικασία την οποία κίνησε πριν από την έναρξη της ιδιωτικής αγωγής. Εάν η διαδικασία της δημόσιας αρχής κινηθεί μετά την έναρξη συλλογικής αγωγής, το δικαστήριο θα πρέπει να αποφεύγει να εκδίδει απόφαση που ενδέχεται να συγκρούεται με απόφαση την οποία σκοπεύει να λάβει η δημόσια αρχή. Προς τούτο, το δικαστήριο μπορεί να αναστείλει τη συλλογική αγωγή μέχρι να περατωθεί η διαδικασία της δημόσιας αρχής.
34. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι, στην περίπτωση παρεπόμενων αγωγών, τα πρόσωπα που ισχυρίζονται ότι έχουν ζημιωθεί δεν κωλύονται να επιδιώξουν αποζημίωση λόγω παραγραφής ή λήξεως αποσβεστικής προθεσμίας πριν από την οριστική ολοκλήρωση της διαδικασίας της δημόσιας αρχής.

VI. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Μητρώο των διαδικασιών συλλογικής ένδικης προστασίας

35. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να δημιουργήσουν ένα εθνικό μητρώο των μέσων συλλογικής ένδικης προστασίας.
36. Η πρόσβαση στο εθνικό μητρώο θα πρέπει να παρέχεται ατελώς, ηλεκτρονικά ή κατ' άλλον τρόπο, σε οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο. Οι ιστότοποι που δημοσιεύουν τα μητρώα θα πρέπει να δίνουν πρόσβαση σε εκτενή και αντικειμενική πληροφόρηση για τους διαθέσιμους τρόπους διεκδίκησης αποζημίωσης, συμπεριλαμβανομένων των εξωδικαστικών.

37. Τα κράτη μέλη, επικουρούμενα από την Επιτροπή, θα πρέπει να καταβάλλουν προσπάθεια προκειμένου να εξασφαλίσουν τη συνοχή των πληροφοριών που συγκεντρώνονται στα μητρώα και τη διαλειτουργικότητά τους.

VII. ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

38. Τα κράτη μέλη οφείλουν να εφαρμόζουν τις αρχές που ορίζει η παρούσα σύσταση στα εθνικά συστήματα συλλογικής ένδικης προστασίας το αργότερο μέχρι τις 26 Ιουλίου 2015.
39. Τα κράτη μέλη οφείλουν να συλλέγουν αξιόπιστες ετήσιες στατιστικές για τον αριθμό των εξωδικαστικών και δικαστικών διαδικασιών συλλογικής προστασίας και πληροφορίες για τους διαδικούς, το αντικείμενο και το αποτέλεσμα των υποθέσεων.
40. Τα κράτη μέλη οφείλουν να ανακοινώνουν τις πληροφορίες που συλλέγονται σύμφωνα με το σημείο 39 στην Επιτροπή σε ετήσια βάση και αρχής γενομένης το αργότερο από τις 26 Ιουλίου 2017.
41. Η Επιτροπή θα πρέπει να αξιολογήσει την εφαρμογή της σύστασης βάσει της πρακτικής εμπειρίας που θα αποκτηθεί το αργότερο μέχρι τις 26 Ιουλίου 2017. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα πρέπει ιδιαίτερα να αξιολογήσει την επίπτωσή της όσον αφορά την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, το δικαίωμα αποζημίωσης, την ανάγκη αποτροπής της καταχρηστικής προσφυγής στη δικαιοσύνη, καθώς και τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς, τις ΜΜΕ, την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Η Επιτροπή θα πρέπει να αξιολογήσει το κατά πόσο ενδείκνυται να προτείνει περαιτέρω μέτρα για να παγιώσει και να ενισχύσει την οριζόντια προσέγγιση που υιοθετείται στη σύσταση.

Τελικές διατάξεις

42. Η σύσταση θα πρέπει να δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Βρυξέλλες, 11 Ιουνίου 2013.

Για την Επιτροπή

Ο Πρόεδρος

José Manuel BARROSO